

KIINNOSTUS JA PUOLUEKANTA: »U-KÄYRÄTEORIAN» NELJÄS ASKEL

Pertti Pesonen

Empiirinen tutkimus on seikkailu. Tutkijan matkaa ovat uhkaamassa monet riskit eikä mikään valtio-opin tutkimusprosessi etene niin selväpiirteisesti ja suunnitelmallisesti kuin sen tuottamasta julkaisusta voisi päätellä.¹

Tämän kirjoituksen lähtökohta on turvallinen. Aikaisemmat testausvaiheet näyttivät tukevan hypoteeseja ja tutkimusaineistokin oli onnellisesti koottuna. Tutkimusmatkan kavalimmat karikot oli siten ohitettu jo kirjoitusta aloitettaessa. Uuden aineiston tietoja ei kuitenkaan tunnettu kirjoitustyön alussa eikä ollut aikaa lähtökohtia tarkistavaan jälkiviisauteen. Julkaisupäivän ja valmiin käsikirjoituksen välinen painotekniikan puskurivyöhyke oli päässyt kaventumaan luvattoman pieneksi. Tietokoneajojen yllätyskäännteet ovat yksi empiirisen seikkailijan karikko, joka voi tarjota sumuverhon milloin minkin käsikirjoituksen viipymiselle, mutta tietojenkäsittelyäkään ei sovi syyttää päättelyn sekavuudesta eikä mahdollisista lähtökoh- tien vastaisista tutkimustuloksista.

Kirjoituksen lähtökohtaa voidaan nimit- tää politiikkaan orientoitumisen »U-käy- räksi». Sanonnalla tarkoitetaan tässä teo- riaa, joka pohjimmaltaan perustuu asen- teen kahden peruselementin, suunnan ja voimakkuuden, samanaikaiseen huomioon ottamiseen.

Teorian ensi loikka

Vaalitutkijain Michiganin koulukunta esitteli kaksi vuosikymmentä sitten äanes-

tyskäyttäytymisen tarkastelulle keskeisen käsitteensä »puoluesamastuminen».² Tä- män psykologisen käsitteen sisältö pidet- tiin tarkoin erillään varsinaisessa äanes- tuskäyttäytymisessä ilmenevästä puo- lueenvalinnasta. Ainakin monien euroop- palaisten mielestä oli aluksi keinotekoista tehdä ero valitsijain parlamenttivaaleissa ilmaiseman puolueenvalinnan ja heidän puoluekantansa välille. Yhä useammat tutkijat ovat kuitenkin ilahtuneet siitä pienestä erosta. On havaittu, ettei edus- kuntavaaleissakaan aina äänestetä psyko- logisen puoluesamastumisen mukaan. Sa- masta asenteen ja käyttäytymisen vastaa- mattomuudesta saataneen kuusinumeroi- nen luku esimerkkejä, jos ajatellaan Suo- men sosialidemokraattien suhtautumista puolueensa nimeämiin valitsijamiesehdok- kaisiin vuonna 1968 ja kokoomuksen kan- nattajien suhtautumista oman puolueensa ehdokkaisiin yhtä vaalikautta ja jatko- aikaa myöhemmin vuonna 1978.

Henkilön puoluesamastuminen voi olla lievää tai voimakasta. Varhaisten vaali- tutkimusten yksi keskeinen tulos oli, että ihmisillä on taipumus kiinnostua politi- kasta sitä enemmän, mitä läheisemmin he itsensä samastavat kannattamansa puo- lueen kanssa. Havainto on toistunut useis- sa maissa ja siitä on jo kauan johdettu monenlaista äänestyskäyttäytymiseen liit- tyvää viisautta.

Jonkin puolueen kannattaminen sinänsä ja puoluekannan varmuus edustavat tyy- pillisesti asenteen kahta peruselementtiä: asenteen suuntaa ja sen voimakkuutta. Kahden vaihtoehdon maassa Yhdysvallois-

sa oli kuitenkin houkuttelevaa yhdistää nämä kaksi elementtiä yhdeksi ainoaksi poliittiseksi asenneulottuvuudeksi. Silloin ulottuvuuden ääripäissä olivat puolueeseensa hyvin läheisesti samastuvat demokraatit ja omaan puolueeseensa yhtä voimakkaasti samastuvat republikaanit. Ulottuvuuden keskivaiheilla olivat riippumattomat ja puolueettomat henkilöt ja keskikohdan ja ääripäiden väliin sijoittuivat puolueensa kanssa enemmän tai vähemmän epävarmasti samastuvat henkilöt.

Puoluekannan varmuuden ja politiikasta kiinnostumisen yhteys ei tietenkään lakannut, kun uudella ulottuvuudella lähettiin kannan varmuuden alimmasta arvosta kasvattamaan varmuutta sekä oikeaan että vasempaan. Graafinen kuvaaja sen sijaan menetti eteenpäin ja ylöspäin sojottavan muotonsa. Kun puoluekannan ja kannan varmuuden yhdistävä uusi samastumisulottuvuus sijoitettiin kuvauksen abskissaksi ja kiinnostuneiden prosentiosuus sen ordinaataksi, kiinnostuneiden osuuden vaihtelua kuvasi nyttemmin jo monista oppikirjoistakin tutuksi tullut U:n muotoinen käyrä, jossa ovat laidat korkealla ja katto matalalla.³

Ajatus asenteen suunnasta ja voimakkuudesta on niin vankka idea, että siihen kannatti palata toistamiseen. Kaksipuolueolojen perusteella muodostettu kannan ja varmuuden yhdistelmä voitiin käsitellä puolueideologisen perusulottuvuuden suunnan mittariksi ja »U-käyrällä» kuvattu politiikasta kiinnostuminen voitiin käsitellä tämän asenteen voimakkuuselementiksi. Angus Campbell esitti tällaisen ajatuksen vuonna 1966. Hän käytti keksintönsä nimitystä »politiikkaan orientoituminen». Vastaavasti hän nimitti kuvaajan »U-käyrää» politiikkaan orientoitumisten profiiliksi.⁴

Esiteltyä kiinnostuksen »U-käyrää» eli politiikkaan orientoitumisten profiilia so-

pinee nimittää teoriaksi. Sen perustiedot ovat jäsentäneet monella tavalla sekä mikro- että makrotason vaalitietoja. Ideologisen ulottuvuuden ääripäihin sijoittuvat henkilöt tiedetään todennäköisesti poliittisesti aktiiveiksi, politiikkaa tunteviksi, poliittisia viestejä valikoiviksi, poliittisen ideologiansa jäsentäviksi, kannassaan pysyviksi sekä johdonmukaisiksi, kun taas ulottuvuuden keskivaiheilta tapaa tätä todennäköisemmin epäaktiiveja, asiantunteuttomia, viestien suhteen kaikkiruokaisia, ideologialtaan jäsentymättömiä, kantaansa vaihtavia ja päätöksissään epäjohdonmukaisia henkilöitä. Makrotasolla »U-käyrä» ilmenee varsinkin siten, että vaalien äänestysprosenttien ja puolueiden äänimääräosuuksien vaihtelut riippuvat ensisijaisesti ulottuvuuden keskivaiheen henkilöiden käyttäytymisestä. Näillä tiedoilla on monenlaista sovellutusarvoakin. Soveltajasta riippuu, edustaako teoria »muuttavaa» vai »säilyttävää» tutkimusta.

Seuraavat askeleet

Politiikka on paljon mielenkiintoisempi tutkimuskohde kuin minkään erityisen maan politiikka sinänsä. Siksi politiikan analysoiminen edellyttää vertailevaa tutkimusta.

Kun Angus Campbell pohti politiikkaan orientoitumisten profiilia, hän kiinnitti huomiota myös siihen, että Tampereen kansandemokraatit ja kokoomuslaiset olivat olleet vuonna 1958 keskimäärin kiinnostuneempia politiikasta kuin sosialidemokraattien opposition, sos.dem. puolueen ja kansanpuolueen kannattajat sekä varsinkin puoluekantaa vailla olleet henkilöt. Tämähän vastasi »U-käyrän» muotoa. Myös Norjasta ja vähemmässä määrin Ruotsista saadut tiedot seurailivat tätä kuvaa. Ranskasta sen sijaan löytyi vain U:n

puolikas: kiinnostuneiden osuus laski kommunisteista keskustaan, mutta ei noussut uudelleen keskustasta oikeistoon.⁵

Tällaisen tarkastelun ydinkysymys oli, voidaanko monipuoluejärjestelmän puolueet sijoittaa yhdelle perusulottuvuudelle siten, että jokainen puolue ikään kuin edustaa tällä ulottuvuudella jotakin kohtaa yhdestä, poliittisen perusvalinnan suunnan ja voimakkuuden yhdistävästä asenneulottuvuudesta. Selvää on, että jokaisella monipuoluejärjestelmän puolueella on itselläänkin omat varmat ja epävarmat kannattajansa. Niin ikään monipuoluejärjestelmät voivat hahmottua yksittäisten valitsijoiden mielissä erilaisiksi poliittisiksi ulottuvuuksiksi. Siitä huolimatta on ajateltavissa, että puolueet myös kokonaisuuksina muodostavat likipitään yksiuotteisen järjestelmän, jossa niiden sijainti edustaa sekä valitsijain asenteen suuntaa että sen voimakkuutta. Jyrkimmin asennoituvat valitsijat samastavat silloin itsensä ääripuolueen kanssa, poliittisesta perussuuntauksestaan epävarmemmat henkilöt samastuvat mielellään keskustan puolueeseen. Tämän tapainen ajattelu näyttikin saavan tukea mainituista Campbellin kokoamista havainnoista.

»U-käyräteorian» toinen askel oli siten otettu suhteellisen lupaavasti. Vertailussa käytetyt tiedot oli kuitenkin hankittu muuta tarkoitusta kuin kansainvälistä vertailua varten: puoluesamastumisen mitaustapa vaihteli aineistosta toiseen eikä kiinnostustakaan mitattu samoilla kysymyksillä. Tästä syystä ei ollut mahdollista päästä yleiskuvaa tarkempaan analyysiin eikä ollut mahdollista hakea selitystä Ranskan poikkeavuudelle.

»Poliittisten orientoitumisten profiiliin» ei ole sen koommin paljon palattu vertailuvissa esityksissä. Ajatus juolahti kuitenkin mieleen kirjoitettaessa projektin »suomalaiset ja demokratia» loppuraporttia. Ja

odotetusti saatiin taas esiin »U-käyrä», kun analysoitiin kesällä 1975 koottua, Suomen 16—74 -vuotiasta väestöä edustavaa haastatteluaineistoa. Poliitikasta kiinnostuneiden suomalaisten suhteellinen osuus näet väheni puolueiden kannattajakunnissa järjestyksessä SKDL, SDP, puolueettomat ja SMP sekä lisääntyi tästä pohjalukemasta järjestyksessä RKP, KESK, LKP ja KOK.⁶

Tutkimuksessa tarkasteltiin paitsi vastaajien itse arvioimaa kiinnostuneisuutta myös heidän varsinaista osallistumistaan. Sanomalehtien poliittisen aineiston lukijain sekä politiikasta keskustelevien määrät vaihtelivat kutakuinkin »U-käyrän» muotoisesti; sen sijaan käynnit poliittisissa tilaisuuksissa eivät vastanneet odotusta (KESK:n kannattajat käyvät, mutta KOK:n kannattajat eivät käy). Poliittista osallistumista yleisesti mittaava asteikko tuotti myös odotetun »U-käyrän». Erityisen merkittävää oli Campbellin teorian kannalta se, että osallistumisen mittari tuotti kolmelle korkeudelle erillisetkin »U-käyrät», kun vertailtaviksi otettiin erikseen puolueitaan »erittäin lähellä», »melko lähellä» ja »ei lähellä» olevat suomalaiset.⁷

Kun yleisasteikolla mitattu poliittinen osallistuminen oli näin tuotu kiinnostuneisuuden rinnalle »politiikkaan orientoitumisen» toiseksi elementiksi ja varsinkin kun monipuoluejärjestelmässä ilmaistulla puoluekannalla oli odotettu, puolueen sijaintiin perustuva vaikutus myös siinä tapauksessa, että puoluesamastumisen voimakkuuden vaikutus vakioitiin, tässä yhteydessä sopinee puhua »U-käyräteorian» kolmannesta askeleesta.

Vuorossa on neljäs askel. Uuden seikkailun tulee jälleen avata ikkunat vertailuvaan analyysiin. Sellaista varten ovatkin käytettävissä Suomen lisäksi viidestä muusta länsimaasta kootut vertailukelpoi-

set haastatteluaineistot. Nämä maat ovat Itävalta, Saksan liittotasavalta, Alankomaat, Iso-Britannia ja Yhdysvallat.⁸ Teoriasta seuraa suoraan kaksi hypoteesia: (1) henkilöiden poliittinen perusvalinta muodostaa ulottuvuuden, jonka ääripäissä esiintyy enemmän politiikkaan kiinnostuneisuutta ja poliittista osallistumista kuin ulottuvuuden keskustassa, (2) »U-käyrät» toteutuvat, kun monipuoluejärjestelmän puolueet järjestetään puoluejärjestelmän perusulottuvuuden mukaisesti vasemmalta oikealle, ja lisäksi (3) tämä ilmenee myös siinä tapauksessa, että puoluesamastumisen voimakkuus vakioidaan.

Ensimmäinen testi: kiinnostus ja vasemmisto/oikeisto -ulottuvuus

Vaikka »U-käyrän» riippuvaa muuttujaa eli kiinnostusta tai osallistumista pystyttäisiin mittaamaan vertailukelpoisesti, vertailevaa analyysia ovat synkentämässä puoluejärjestelmien erilaisuus ja joissakin tapauksissa vaikeus osoittaa puolueelle sopiva paikka poliittisella perusulottuvuudella. Moista ahdinkoa kannattaa yrittää väistää. Koska joka puolueen oletettiin oikeastaan ilmentävän jotakin kohtaa abstraktilla ideologisella perusulottuvuudella, tätä ulottuvuutta voidaan ehkä mitata mainitsematta puolueita ollenkaan.

Sellainen kiertotie tosin »pehmentää» tietoja, mutta se myös parantaa niiden kansainvälistä vertailtavuutta.

Käytännössä puolueiden vertailukelpoiseksi »korvikkeeksi» ei voitane ajatella muuta kuin yhtä poliittista ulottuvuutta. Ranskan mainehikkaan esimerkin mukaan sitä nimitetään vasemmistolaisuudeksi ja oikeistolaisuudeksi sekä näiden välimaastoksi. Tätä tutkimusta varten vasemmisto/oikeisto -ulottuvuutta mitattiin näyttämällä haastateltaville kymmenruutuista riviä ja esittämällä seuraava kysymys:

»Usein kuulee puhuttavan vasemmistosta ja oikeistosta, kun halutaan kuvata erilaisia poliittisia asenteita. Tässä meillä on eräänlainen vasemmisto-oikeisto mittari. Jos ajattelette omia poliittisia asenteitanne, niin mihin kohtaan sijoittaisitte itsenne tällä mittarilla? Olkaa hyvä ja merkitkää rasti sopivaan ruutuun.»

Vastaajille näytetyt ruudut olivat numeroimattomia; rivin alun sanottiin tarkoittavan vasemmistoa ja lopun oikeistoa. Taulukosta 1 ilmenee, kuinka kuuden maan kansalaisten valinnat jakautuivat kymmenen ruudun osalle. Käytännön syistä asteikko on esityksessä tiivistetty viisiportaiseksi. Siten on muun muassa saatu ruuduista 5 ja 6 »keskusta», jota tarkasti ottaen ei tarjottu vastausvaihtoehtona. On myös päästy kovin vähäväkisistä ryhmistä:

Taulukko 1. Kuuden kansan sijainti vasemmisto/oikeisto -ulottuvuudella (prosentteina ja keskiarvot)

	1—2 VAS.	3—4	5—6 KESK.	7—8	9—10 OIK.	EOS	Yht. %	Keski- arvo
Suomi	12	25	32	15	9	7	100	5.1
Saksa	3	19	41	22	7	8	100	5.8
Itävalta	4	15	26	20	10	25	100	6.0
Alankomaat	5	30	36	23	8	8	100	5.7
Iso-Britannia	7	14	33	19	9	18	100	5.7
USA	3	9	37	15	6	30	100	5.8

Taulukko 2. Poliitikasta »hyvin» ja »jonkin verran» kiinnostuneiden prosenttiosuudet kuudessa maassa vasemmisto/oikeisto -sijainnin mukaan

	1—2 VAS.	3—4	5—6 KESK.	7—8	9—10 OIK.	EOS
Suomi	52	44	35	46	59	14
Saksa	71	63	59	61	63	29
Itävalta	73	71	63	66	64	36
Alankomaat	74	69	59	62	64	35
Iso-Britannia	54	51	40	58	63	26
USA	57	82	63	81	74	54

kahteen ääriin sijoittuun 1 ja 10 sijoitti itsensä yhteensä vain neljä prosenttia saksalaisista ja viisi prosenttia amerikkalaisista.

Taulukon 1 prosenttijaukautumista tosin ilmenee, ettei tämäkään »pehmenne» menetelmä tee poliittisen valinnan tarkastelua aivan vertailukelpoiseksi. Vasemmisto ja oikeisto olivat ilmeisen tuttuja käsitteitä vain suomalaisille, saksalaisille ja hollantilaisille. Sen sijaan joka kolmas amerikkalainen ei näköjään osannut sijoittaa itseään tälle asteikolle ja samanlainen pulma oli joka neljännellä itävaltalaisella ja joka viidennellä britillä. Suomalaiset tiesivät parhaiten, mistä on kysymys, ja suomalaiset ja britit myös käyttivät rohkeimmin asteikon kahta ääriin (yhteensä 9 ja 10 %).

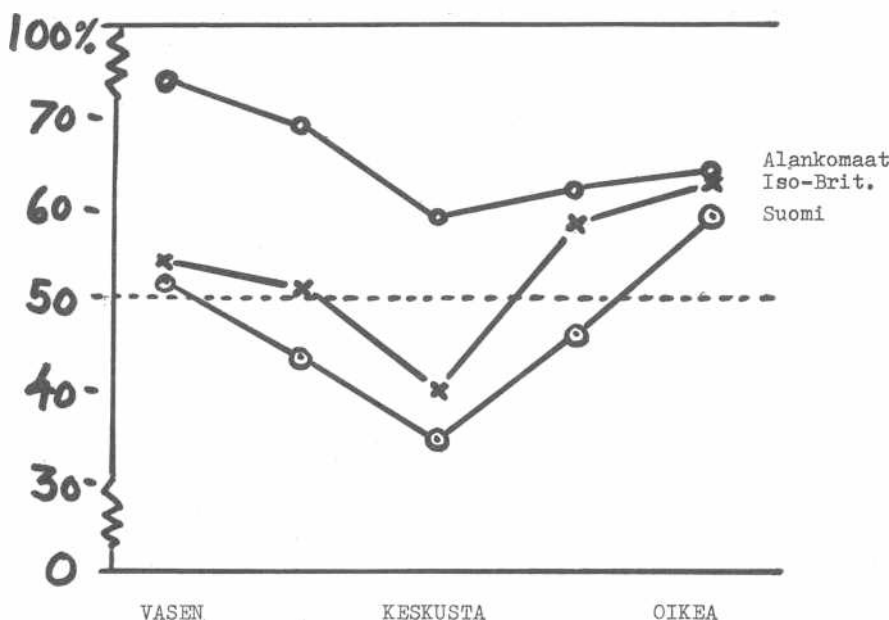
Kun muistetaan pitää mielessä se vauraus, että käsitteiden vasemmisto ja oikeisto tuttuus ja outous vaihtelevat eri maissa, henkilöiden vasemmisto/oikeisto -sijainnistaan esittämien arvioiden voidaan joka tapauksessa katsoa mittaavan jollakin tavoin vertailukelpoisesti heidän poliittista kantaansa. Taulukon 1 mukaan ainoastaan suomalaiset olivat keskimäärin kallellaan vasemmalle. Itävaltalaiset olivat saman verran kallellaan oikealle ja muiden maiden keskiarvot olivat melko lähellä asteikon keskipistettä 5.5, joskin siitä hieman oikealla.

Tämän tarkastelun hypoteesi saa nyt tukea, jos politiikka kiinnosti vähiten itsensä »keskustaan» sijoittaneita henkilöitä ja eniten vasemmiston tai oikeiston valinnoita.

Niin kuin edellä todettiin, tutkimuksen haastateltavat arvioivat itse oman kiinnostuneisuutensa. Kysymys kuului: »Kuinka paljon politiikka Teitä kiinnostaa? Oletko hyvin kiinnostunut, vain vähän kiinnostunut, jonkin verran kiinnostunut, vai ei ollenkaan kiinnostunut?» Taulukkoon 2 on koottu tiedot siitä, kuinka suuret vastaajien prosenttiosuudet sanoivat olevansa hyvin tai jonkin verran kiinnostuneita vasemmisto/oikeisto -ulottuvuuden eri kohdilla.

On ilmeistä, että tämä testi tukee taas »U-käyrähypoteesia». Kaikissa maissa valinnan tehneiden kiinnostus oli pienintä siinä suurehkoissa ryhmässä, joka valitsi mittarilla kohdan 5 tai 6 ja joka on taulukossa yhdistetty keskustaksi. Tästä alhaisesta lukemasta kiinnostuneiden prosenttiosuudet kasvavat sekä vasemmalle että oikealle, esimerkiksi Suomen osalta vasempaan suuntaan 17 ja oikeaan suuntaan 22 prosenttiyksikköä.

Käyrien muodot vaihtelevat. Kuvioon 1 on piirretty kaksi jyrkintä »U-käyrää», jotka tulivat Suomesta ja Isosta-Britanniasta. Kummankaan maan käyrä ei ole

Kuvio 1. Kolme kiinnostuksen »U-käyrää»: Alankomaat, Iso-Britannia ja Suomi (ks. taulukko 2)

symmetrinen, vaan voidaan puhua erityisen kiinnostuneesta oikeistosta. Päinvas-taista epäsymmetriaa edustaa Alankomai-den käyrä. Poliitikka kiinnosti erityisen paljon itsensä vasemmistoon sijoittaneita hollantilaisia.

Hypoteesin vastaisiakin yksityiskohtia havaitaan kahdessa kohdassa. Olisi siis selitettävä, miksi kiinnostus näyttää herpaantuvan Itävallan oikeistossa ja miksi Yhdysvalloissa kiinnostus on vähäistä asteikon kummassakin ääripäässä. Edellisestä on nyt vain vaiettava. Jälkimmäinen poikkeus liittyyne vasemmisto- ja oikeisto-käsitteiden outouteen ja lisäksi siihen, että sangen harvat amerikkalaiset sijoittivat itsensä kumpaankaan asteikon ääripäähän. Varsinkin äärimmäistä vasemmistoa Yhdysvalloissa vierastettiin. Jos nämä pienet ryhmät jätetään huomioon ottamatta, Yhdysvaltainkin käyrä noudattaa oletettua U:n muotoa.

Amerikkalaisten vaalitutkimusten puo-

lueettomat ja »riippumattomat» vastaajat ovat ehkä samantapaisia henkilöitä kuin ne, jotka eivät osanneet valita mitään vasemmisto/oikeisto -mittarin kohtaa. »U-käyrän» ensiesiintymisen aikana sellaiset sijoitettiin puolueulottuvuuden keskustaksi. Tätä ryhmää politiikka kiinnostaa vähiten; pudotus siihen on suuri joka maassa minkä tahansa valinnan tehneistä ryhmistä. »U-käyrät» syvenisivät siis suuresti, jos »ei osaa sanoa» -ryhmät siirrettäisiin perusulottuvuuden keskivaiheille. Silti esitelty testi näytti taas tukevan hypoteesia ilmeisesti puolueettomia ja todennäköisesti myös suhteellisen tietämättömiä henkilöitä.

Osallistuminen ja vasemmisto/ oikeisto -ulottuvuus

»U-käyräteorian» kolmannella askeleella tarkasteltiin kiinnostuneisuuden ohessa myös osallistumista. Koska politiikasta

Taulukko 3. Niiden prosenttiosuudet, jotka yrittävät »usein» tai »joskus» saada ystävänsä äänestämään kanssaan samaa puoluetta, vasemmisto/oikeisto-sijainnin mukaan

	1—2 VAS.	3—4	5—6 KESK.	7—8	9—10 OIK.	EOS	Kaikki
Suomi	41	21	13	20	33	—	18
Saksa	52	30	19	19	30	8	22
Itävalta	40	29	14	17	26	5	17
Alankomaat	31	23	16	14	22	5	17
Iso-Britannia	18	12	5	11	17	3	9
USA	26	29	16	25	23	14	19

kiinnostuminen juuri osaltaan motivoi ihmisiä osallistumaan, oli luonnollista, että kiinnostuksen ja osallistumisen yhteyksistä Suomen puoluejärjestelmän perusulottuvuuteen saatiin samankaltaiset yleiskuvat. Teorian neljännellä askeleella nyt aloitettua testausta on myös syytä jatkaa tarkastelemalla poliittisen osallistumisen ja vasemmisto/oikeisto -sijainnin yhteyksiä.

Osallistumista mittaava kysymyspatteri alkoi seuraavasti:

»Aion nyt luetella joitakin poliittisen osallistumisen lajeja ja pyydän Teitä mainitsemaan kuinka usein harrastatte niitä, usein, joskus, harvoin vai ei koskaan?»

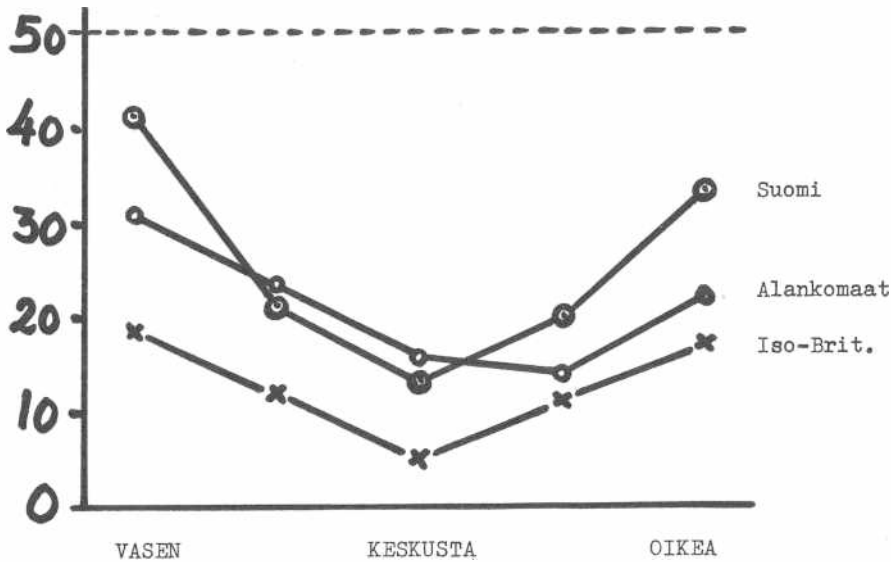
Käytettäköön tässä »osallistumisen lajien» esimerkkinä kysymystä »kuinka usein yritätte saada ystävänne äänestämään samaa puoluetta kuin Te?» Tähän kysymykseen »usein» tai »joskus» vastanneita oli noin viidesosa kaikista haastateluista. Poikkeuksena olivat britit, joista vain joka kymmenes sanoi valistavansa ystäviään (tieto ei aivan vastanne brittien »canvassing» -mainetta).

Taulukko 3 tuottaa tutut »U-käyrät»: joka maassa on suostutteluhaltua vähiten vasemmisto/oikeisto -ulottuvuuden puolivälissä eikä edes amerikkalaisten ääripäitä

tarvitse sanottavasti selitellä. Joskus myöhemmin olisi selitettävä, miksi lähimmäisiinsä vaikuttajien osuudet kasvavat kaikkialla enemmän keskustasta vasempaan kuin ne kasvavat keskustasta oikealle. Euroopan maissa suostuttelijain osuuden kasvu keskeltä vasemmalle vaihtelee Saksan 33 ja Suomen 28 prosenttiyksiköstä Alankomaiden 15 ja Ison-Britannian 13 prosenttiyksikköön.

Kuvio 2 havainnollistaa taulukkoa 3. Siihenkin on piirretty kolmen maan »U-käyrät». Hollantilaisten käyrä näyttää suurin piirtein säilyttäneen kuviossa 1 esiintyvän muotonsa. Sen sijaan brittien oikeistopainotteinen käyrä on kuviossa 2 saanut symmetrisen muodon ja suomalaisten niin ikään oikeistopainotteinen käyrä on kuviossa 2 heilahtanut vasemmistoon päin. Vaikka vasemmistolaisuus ei lisää erityisen voimakkaasti suomalaisten poliittista kiinnostuneisuutta, vasemmistolaisuus saa suomalaiset ainakin valistamaan lähiympäristöään.

Vastaavat kysymykset esitettiin kuudelta muusta osallistumisen lajista. Ne koskivat kolmea edellä jo mainittua asiaa — lehtien lukemista, politiikasta keskustelemista ja poliittisiin tilaisuuksiin ja kokouksiin osallistumista — sekä sen lisäksi toimimista muiden ihmisten kanssa parannusten saamiseksi paikallisissa asioissa,

Kuvio 2. Kolme ystäväpiirissä vaikuttamisen »U-käyrää» (ks. taulukko 3)

yhteydenottoja virkamiehiin tai poliitikoihin ja vaalityötä puolueen tai ehdokkaan hyväksi.

Seitsemän osallistumisen lajia mittaavaksi siinä määrin samaa ulottuvuutta, että niitä yhdistelemällä voitiin kaikissa maissa muodostaa Guttman-asteikot. Tätä asteikkoa nimitetään sovinnaisen poliittisen osallistumisen asteikoksi. Sen arvot vaihtelevat täydestä epäaktiivisuudesta (0 pistettä) mahdollisimman monipuoliseen, käytännössä harvinaiseen seitsemän pisteen osallistumiseen. Asteikon avulla päästään tarkastelemasta yksittäisiä osallistumis-

lajeja ja voidaan puhua yleisesti osallistumisesta.

Taulukossa 4 testataan »U-käyrähypoteesia» käyttämällä tätä asteikkoa riippuvana muuttujana. Riippumattomana muuttujana on edelleen kansalaisten oma arvio sijainnistaan vasemmisto/oikeisto -ulottuvuudella.

Jos tulokset olisi yrittänyt arvata taulukon 2 perusteella, arvaus olisi osunut oikeaan. »U-käyrähypoteesi» voi hyvin. Osallistumisen keskiarvo kasvaa Alankomaiden ja Suomen aineistoissa keskustasta vasemmistoon noin yhden asteikkopisteen

Taulukko 4. Kuuden kansan keskimääräinen osallistuminen politiikkaan (asteikko 0—7) vasemmisto/oikeisto -sijainnin mukaan

	1—2 VAS.	3—4	5—6 KESK.	7—8	9—10 OIK.	EOS
Suomi	2.5	2.0	1.6	2.0	2.1	0.8
Saksa	2.7	2.6	1.9	1.8	2.1	0.9
Itävalta	2.5	2.3	1.7	1.8	1.9	0.9
Alankomaat	2.6	2.1	1.6	1.7	2.3	0.8
Iso-Britannia	1.8	2.1	1.3	1.9	1.8	0.9
USA	2.6	3.2	2.8	3.2	2.7	1.5

verran ja U:n muoto toteutuu myös Itä-vallassa ja hieman vinosti Saksassa. Yhdysvaltain osalta tulos vastaa myös taulukkoa 2: esiintyy (tosin loiva) »U-käyrä», mutta poliittisen ulottuvuuden kumpikin pää hervahtaa.

Muuan erityispiirre ilmeni Ison-Britannian kohdalla häiritsevän voimakkaana. Kumman tahansa ääripään (vasen 1 ja oikea 10) valinneet henkilöt olivat ikään kuin poliittisesti vieraantuneita eivätkä osallistuneet politiikkaan. Tämä seikka laskee taulukossa 4 koko vasemmistoryhmän (1—2) ja koko oikeistoryhmän (9—10) osallistumiskeskisarvoa: »U-käyrä» olisi esitetty puhtaampi, jos rajoituttaisiin katsomaan vasemmisto/oikeisto -ulottuvuuden arvoja 2—9. Kaikkien maiden käyrät saisivat syvään uurretun muodon, jos vastaamattomat päästettäisiin keskelle.

Täten poliittiset orientoitumiset näyttävät antavan teorian edellyttämän profiilin, kun orientoitumisten suuntaelementtinä käytetään henkilöiden sijaintia vasemmisto/oikeisto -ulottuvuudella ja voimakkuus-elementtinä käytetään joko heidän kiinnostuneisuuttaan tai heidän osallistumistaan. Kiinnostuksen ja osallistumisen yhteys on kuitenkin niin ilmeinen, että tarkastellut kaksi vaihtoehtoa vaikuttanevat tautologisilta. Taulukon 5 tarkoitus on etsiä osallistumisen vaihteluja pitämällä kiinnostuneisuus vakioituna. Taulukko todistaakin kiinnostuksen ja osallistumisen yhteyden aivan aukottomasti.

Tehtävänä on tarkastella, vieläkö jollakin eristetylläkin kiinnostuneisuuden tasolla löytyy »U-käyrän» muotoinen yhteys vasemmisto/oikeisto -sijainnin ja poliittisen osallistumisen välillä. Liian innokkaat hypoteesin mukaiset odotukset päättyvät nyt nolosti. Rivit eivät johdonmukaisesti muistuta kaivattua »U-käyrää». Lohdutus-palkintoja voi kuitenkin poimia sieltä täältä. Hypoteesi toteutuu parhaiten Itä-

vallan aineistossa, jossa hyvin ja melko kiinnostuneet keskustalaiset todella harastavat politiikkaa vähemmän kuin vasemmistolaiset ja oikeistolaiset. Hyvin kiinnostuneiden osallistuminen lisääntyy keskustasta vasempaan Alankomaissa ja Isossa-Britanniassa, samoin tätäkin epäsymmetrisemmin Yhdysvalloissa ja Saksassa. Havaitaan myös muita »U-käyrästä» vihjaavia rivejä, esimerkiksi melko kiinnostuneiden rivit Saksassa ja Suomessa. Taulukko 5 tukee siis lievästi, vaan ei riittävästi sitä odotusta, että henkilöiden sijainnilla vasemmisto/oikeisto -ulottuvuudella on heidän poliittiseen osallistumiseensa jopa heidän kiinnostuneisuudestaan riippumatonta erillistä vaikutusta. Yhdestäkin selityksestä olisi nyt apua.

Toinen testi: puoluekanta

Kirjoitustehtävän tässä vaiheessa oli ratkaistava, jääkö empiirinen seikkailu pikaristeilyksi. Juhlapurjehdusta siitä ei tullut. Tarkoitus oli kuitenkin palata vasemmisto/oikeisto -ulottuvuudesta takaisin astetta konkreetimpiin tietoihin eli puolueisiin ja henkilöiden puoluekantaan. Tätä varten oli ajettunakin jonkin verran tietoja muunmuassa vaaleissa äänestäneiden puolueenvalinnasta, mutta haluttiin kirjoittaa kaikkien, myös äänestämättä jättäneiden ja äänioikeudettomien, puoluekannan vaikutuksesta kiinnostukseen ja osallistumiseen. Tarpeellista tulostusta ei valitettavasti ollut käytettävissä käsikirjoituksen viimeisen luovutuspäivän aamuun mennessä. Posti toi Jyväskylän yliopiston laskentakeskuksessa täytetyn pakettikortin kuin Suomen Joutsenen Mikki-Hiiren merihätään. Taulukko 6 ja 7 on laadittu paketin sisällön perusteella ja jälleen välttämättömäksi osoittautuneen taskulaskimen avustuksella. Erikoisjärjestelyillä saatiin lisää kirjoitusaikaa.

Taulukko 5. Kuuden kansan keskimääräinen osallistuminen politiikkaan (asteikko 0—7) vasemmisto/oikeisto -sijainnin ja politiikasta kiinnostuneisuuden mukaan

		1—2 VAS.	3—4	5—6 KESK.	7—8	9—10 OIK.	EOS
Suomi	hyvin k.	4.0	4.3	(3.4)	3.9	3.2	(2.5)
	jonkin v.	3.4	2.7	2.4	2.6	2.8	1.6
	vähän k.	1.6	1.6	1.4	1.5	1.3	0.7
	ei kiinn.	0.7	0.9	0.5	0.7	0.6	0.5
Saksa	hyvin k.	4.9	4.1	3.4	3.2	2.9	2.6
	jonkin v.	2.7	2.4	2.0	1.8	2.3	1.5
	vähän k.	(1.1)	1.3	1.1	1.3	1.3	0.9
	ei kiinn.	1.2	0.9	0.7	0.6	0.3	0.3
Itävalta	hyvin k.	4.3	3.9	3.3	3.1	4.3	2.6
	jonkin v.	2.4	2.3	1.9	2.2	2.7	1.6
	vähän k.	1.2	1.5	1.0	1.3	1.2	0.5
	ei kiinn.	(0.7)	0.6	0.4	0.5	0.2	0.3
Alankomaat	hyvin k.	3.9	3.8	3.3	3.3	3.3	2.8
	jonkin v.	2.1	2.3	2.1	2.0	2.2	1.4
	vähän k.	1.5	1.3	1.0	1.3	1.1	0.8
	ei kiinn.	0.6	0.7	0.6	0.5	0.5	0.3
Iso-Britannia	hyvin k.	3.7	3.8	3.0	3.2	2.6	2.6
	jonkin v.	2.0	2.4	2.0	2.3	2.2	1.7
	vähän k.	1.3	1.1	1.2	1.3	1.2	0.9
	ei kiinn.	0.8	0.4	0.7	0.8	0.9	0.4
USA	hyvin k.	4.9	4.5	4.1	4.3	3.9	3.5
	jonkin v.	2.4	3.0	2.9	3.0	2.8	2.5
	vähän k.	1.5	1.2	1.6	1.9	1.5	1.1
	ei kiinn.	1.3	(0.3)	1.5	(0.7)	0.9	0.7

Uudenkaan tietoaiksen yleistä luotettavuutta ei tarvitse epäillä, koska tiedot tukevat oikeutettuja vaatimuksia. Jokaisessa maassa ja lähes poikkeuksetta jokaisessa puoleryhmässä ihmiset ovat politiikasta sitä kiinnostuneempia, mitä lähemmäs he samastavat itsensä kannattamansa puolueen kanssa. Puoluekannan varmuus ja politiikkaan osallistuminen ovat johdonmukaisesti vastaavanlaisessa riippuvuussuhteessa. Amerikkalaisten oppikirjojen »U-käyrän» voisi myös piirtää kummankin taulukon alimpien tietojen pe-

rusteella, joskin puoluekanta vailla olevien henkilöiden ottaminen mukaan dramatisoisi nytkin amerikkalaisten käyriä.

Taulukoissa ylimpänä toistetaan »U-käyräteorian» kolmannen askeleen tietoja hie-man uudessa muodossa. Jälleen näkyy, että Suomessa politiikka kiinnostaa SKDL:n ja KOK:n kannattajia enemmän kuin SDP:n ja KESK:n kannattajia ja että SKDL:n ja KOK:n kannattajat ovat myös poliittisesti aktiivimpia kuin kahden muun ison puolueen kannattajat. Erittäin läheiset SDP:n kannattajat ovat tosin yhtä

Taulukko 6. Poliitikasta »hyvin» ja »jonkin verran» kiinnostuneiden prosenttiosuudet kuudessa maassa puoluekannan ja kannan varmuuden mukaan

		Erittäin lähellä	Melko lähellä	Ei lähellä	Yhteensä
Suomi	SKDL	73	50	(40)	56
	SDP	76	45	27	43
	Pienpuolueet	(55)	27	11	24
	LKP ja RKP	(50)	33	40	37
	KESK	59	45	24	44
	KOK	(90)	62	39	60
	Kaikki	70	46	29	45
Saksa	SPD	85	76	65	73
	FDP	92	82	69	76
	CDU/CSU	69	71	62	67
	Kaikki	78	74	64	70
Itävalta	SPÖ	73	67	50	62
	ÖVP	64	59	55	58
	FPÖ	(100)	(50)	62	65
	Kaikki	70	63	52	61
Alankomaat	C.P.N.	(100)	(69)	(50)	67
	PvdA	74	66	39	55
	PPR, D'66, DS'70, PSP	(89)	89	57	75
	KVP, ARP, (CDA), BP	66	60	57	59
	V.V.D. ja C.H.U.	83	78	45	76
	Muut puolueet	(100)	(80)	(17)	71
	Kaikki	87	71	47	61
Iso-Britannia	Labour	54	47	23	41
	Liberaalit	57	52	34	46
	Konservatiivit	80	62	33	55
	Kaikki	64	54	29	48
U.S.A.	Demokraatit	79	74	58	70
	Republikaanit	85	82	64	76
	Kaikki	81	76	61	72

»iskukykyisiä» kuin SKDL:nkin erittäin läheiset kanattajat, mutta näiden puolueiden kokonaiskuvat ovat erilaiset, koska SKDL:lla on suhteellisesti enemmän aktivistikannattajia. Pieniä puolueita täytyi yhdistellä. LKP ja RKP esitetään taulukoissa yhtenä ryhmänä ja erilliseksi pienpuolueiden ryhmäksi on yhdistetty STP,

SMP, SKL, SPK, SKYP ja SYP. Kumpaankin ryhmään kuuluvien kiinnostuneisuus ja osallistuminen ovat suhteellisen alhaiset. Heidän työntämisenä taulukoissa SDP:n ja KESK:n kannattajien väliin ei ole täysin perusteltua, mutta suomalaisien käyriä se kaunistaa.

Muista maista vain yhdellä on monipuol-

Taulukko 7. Kuuden kansan keskimääräinen osallistuminen politiikkaan (asteikko 0—7) puoluekannan ja kannan varmuuden mukaan

		Erittäin lähellä	Melko lähellä	Ei lähellä	Yhteensä
Suomi	SKDL	3.7	2.1	1.7	2.6
	SDP	3.7	2.1	1.3	2.1
	Pienpuolueet	2.0	1.5	1.0	1.4
	LKP ja RKP	(3.3)	1.8	1.2	1.7
	KESK	2.7	2.0	1.2	2.0
	KOK	3.6	2.1	1.7	2.2
	Kaikki	3.3	2.0	1.3	2.0
Saksa	SPD	3.8	2.8	1.8	2.5
	FDP	2.8	2.9	1.8	2.3
	CDU/CSU	2.6	2.3	1.5	2.0
	Kaikki	3.2	2.5	1.7	2.2
Itävalta	SPÖ	2.9	2.3	1.3	2.0
	ÖVP	2.2	2.2	1.3	1.8
	FPÖ	(4.7)	(1.8)	1.4	1.8
	Kaikki	2.7	2.3	1.3	1.9
Alankomaat	C.P.N.	(4.7)	2.0	(0.9)	1.9
	PvdA	2.2	1.8	1.1	1.6
	PPR, D'66, DS'70, PSP	3.8	2.7	1.8	2.4
	KVP, ARP, (CDA), BP	1.9	2.2	1.4	1.8
	V.V.D. ja C.H.U.	2.6	2.2	1.4	1.9
	Muut puolueet	(4.0)	2.3	(1.5)	2.5
	Kaikki	2.5	2.0	1.3	1.8
Iso-Britannia	Labour	1.9	1.6	1.1	1.5
	Liberaalit	2.0	1.9	1.5	1.8
	Konservatiivit	2.1	1.8	1.3	1.7
	Kaikki	2.0	1.8	1.2	1.6
U.S.A.	Demokraatit	3.3	2.9	2.0	2.7
	Republikaanit	3.8	3.1	2.3	2.9
	Kaikki	3.4	3.0	2.2	2.8

luejärjestelmä. Kolme muuta ovat lähes kahden puolueen maita; niissä on pääpuolueiden ohessa kolmantena pyöränä yksi pienehkö merkitsevä puolue. Jos huomio kiinnitetään vain Saksan, Itävallan ja Ison-Britannian kahteen valtapuolueeseen, amerikkalaismallinen »U-käyrä» toteutuu jälleen (poikkeuksena kuitenkin, että var-

mimmatkaan CDU/CSU:n kannattajat eivät Saksassa yllä kiinnostuksen huipputasolle). Sosialidemokraattinen puolue kattaa niissä vasemmiston, mutta toisena valtapuolueena on varsinainen oikeistopuolue vain Isossa-Britanniassa; Itävallan kansanpuolueessa ja SLT:n kristillisdemokraateissa yhdistyvät uskonnollis-keskus-

talaiset ja oikeistolaiset piirteet. »U-käyrähypoteesin» päteminen tai pettäminen riippuu siitä, osataanko kolmas puolue sijoittaa oikealle paikalleen ideologisella peruslottuvuudella. Ison-Britannian liberaaleille kuuluu paikka työväenpuolueen ja konservatiivien välissä eikä »U-käyrää» synny, koska työväenpuolueen kannattajat ovat briteistä vähiten kiinnostuneita ja vähiten aktiiveja. Saksan FPD on myös liberaalipuolue; liittotasavallan alkuaikana se pantiin joskus CDU/CSU:n oikeallekin puolelle. Sellainen sijainti toteuttaisi »U-käyrän», mutta nykyään tämä kiinnostuneiden kannattajien puolue kuuluu myös kahden suurpuolueen väliin. Poliittisen osallistumisen vaihtelu on Saksassa lähinnä lineaarista ja se laskee aktiiveista SPD:n kannattajista vähiten aktiiviin kristillisdemokraattien kannattajakuntaan. Itävallassa pienen vapauspuolueen paikka on oikeistossa. Sen kannattajien kiinnostuneisuus ja aktiivisuus (joita koskeva tieto tosin on epävarma haastateltujen pienen määrän vuoksi) ilmeisesti tuottaa loivahkon »U-käyrän».

Taulukon 7 tulokset näyttäisivät ehkä toisenlaisilta, jos olisi haastateltu tilastollisesti luotettavat määrät ääripuolueiden kannattajia. Sovinnaisen osallistumisen asteikko näet mittasi Saksan kommunistien keskiarvoksi kerrassaan 5.0 (n = 9) ja muiden pikkupuolueiden kannattajien keskiarvoksi 3.4 (n = 5); Itävallan kommunistien keskiarvo on 4.5 (n = 4). Nyt on kuitenkin turha jossitella. Tarkasteltavan aineiston mukaan »kahden ja puolen puolueen järjestelmät» eivät tue »U-käyrähypoteesia». Onkin muistettava, että tämä ajatus oli tarkoitettu sovellettavaksi varsinaisiin monipuoluejärjestelmiin. Niitä edustaa tässä tutkimusaineistossa Suomen ohella vain Alankomaat (vasta myöhemmin saadaan mukaan tiedot Italian ja Sveitsin osalta).

Suomen neljän ison puolueen perusjärjestystä vastaavat Alankomaissa kommunistit, työväenpuolue PvdA, katolinen keskusta (nykyinen C.D.A.) sekä oikeisto (pääasiassa liberaalipuolue V.V.D.). Näiden kannattajakuntien kiinnostuneisuus vaihtelee »U-käyrän» muotoisesti ja poliittisen osallistumisen vertailukin tuottaa loivempaa saman tuloksen. Pienten vasemmistoväriteisten puolueiden ryhmä (suurimpina D'66 ja DS'70) on kuitenkin kiinnostuneempi ja aktiivimpi. U:n muodon tavoittelemiseksi tämä ryhmä olisi siirrettävä (perusteettomasti) PvdA:n vasemmalle puolelle. Oikealla siivellä sen sijaan pikkupuolueiden yhdistetyn kannattajakunnan (mm. kalvinistipuolueet S.G.P. ja G.P.V.) vilkas osallistuminen seuraa »U-käyrän» muotoa. Hypoteesi toteutuu täten pääosaltaan Alankomaissa niin kuin Suomessakin. Puoluekannan varmuuden vakiominenkin tuottaa Alankomaissa taas kolmelle eri tasolle samanmuotoiset käyrät, ainoana poikkeuksena oikeiston epävarmojen kannattajien pieni (tai keskustan epävarmojen kannattajien suhteellisen suuri) kiinnostuneisuus. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että samastuminen pienpuolueen kanssa lisää hollantilaisten kiinnostuneisuutta ja osallistumista ja poikkeaa siten suomalaisten »protestipuolueiden» kannattamisesta.

Johtopäätöksiä

»U-käyräteorian» vankka ensimmäinen askel tiivistä varhaisten vaalitutkimusten keskeisen tuloksen ja toinen askel perustui siihen ajatukseen, että monipuoluejärjestelmässä puolueiden sijainti järjestelmän peruslottuvuudella määrittäytyi toisaalta poliittisen valinnan suunnan ja toisaalta valinnan voimakkuuden mukaan. Kolmanneksi askeleeksi nimitettiin koti-

maista kiinnostuksen ja osallistumisen erillistä tarkastelua sekä havaintoa, että puoluekannalla on kannan varmuudesta riippumatonkin vaikutus.

Neljäs askel on jälleen vertaileva. Tätä askelta ei ole yllä otettu horjahtamatta, mutta sen suunta näyttää oikealta. »U-käyrähypoteesille» tuli ensin johdonmukaista tukea. Kun erilaisissa puoluejärjestelmissä ilmenevä henkilöiden puoluesamastuminen korvattiin heidän vertailukelpoisesti mitatulla vasemmisto/oikeisto-sijainnillaan, kiinnostus ja osallistuminen lisääntyivät keskustan valitsijoista sekä oikeaan että vasempaan. Sinänsä tämä tulos lähinnä toistaa psykologiasta tutun tiedon asenteen voimakkuuden ja toimimishalun keskinäisestä riippuvuudesta. Sen kiinnostavuus ehkä lisääntyy, kun päästään selittämään eri maiden »poliittisten orientoitumisten profiilien» erilaisuutta ja kun syvennyttään yksityiskohtiin. Olisi esimerkiksi selvitettävä, miksi oikeistoon suuntautuvat henkilöt kiinnostuvat mutta vasemmistoon suuntautuvat henkilöt osallistuvat.

Kun kiinnostus vakioitiin, sijainti vasemmisto/oikeisto -ulottuvuudella ei enää tuottanut hypoteesin mukaisia osallistumisen »U-käyriä». Ehkä tämäkin asia kaipaasi lisäselvitystä. Ilmeni myös, ettei kirjoituksen monipuoluejärjestelmiä koskeva hypoteesi näytä soveltuvan »kahden ja puolen puolueen järjestelmiin».

Sen sijaan eri puolueiden kannattajakuntien vertailu toteuttaa tämän hypoteesin Suomen ohella toisessa monipuolue-maassa, Alankomaissa. Henkilöiden puoluekannalla on odotettu vaikutus heidän kiinnostuneisuuteensa ja osallistumiseensa siitä riippumatta, kuinka läheisesti he samastuvat omaan puolueeseensa. Seuraa-

vaksi olisi tehtävä vertailuja useampiin monipuolueimaihin sekä myös syvennyttävä pikkupuolueiden kannattamisen ongelmiin, koska pienet puolueet aiheuttavat »U-käyriin» kauneuspilkkuja.

Angus Campbellin teorian neljäs askel ansainnee uuden ja vankemman yrityksen. Seuraavalle matkalle on varattava paljon aikaa sekä uusia valtakuntia, muuttujia, analyysimenetelmiä ja selitystapoja. On myös kohdattava poliittisen osallistumisen epäsovinnaisia ulottuvuuksia.

VIITTEET

1 Ks. esim. Oliver Walter, ed., *Political Scientists at Work* (Belmont, Calif.: Duxbury Press, 1971).

2 Angus Campbell, Philip E. Converse, Warren E. Miller & Donald E. Stokes, *The American Voter* (New York: John Wiley & Sons, Inc., 1960), s. 120—167.

3 Tämän kaltaisen likimääräisen riippuvuuden osoittivat taulukon muodossa jo Campbell, Gerald Gurin & Miller, *The Voter Decides* (Evanston, Ill.: Row, Peterson & Co, 1954), s. 108.

4 Campbell: »A la recherche d'un modèle en psychologie électorale comparative», *Revue française de sociologie* VII (1966), s. 579—597.

5 Campbell 1966.

6 Pertti Pesonen & Risto Sänkiaho, *Kansalaiset ja kansanvalta* (Porvoo—Helsinki—Juva: WSOY, 1979), s. 151—153.

7 Pesonen—Sänkiaho 1979, s. 154—155, 196—199.

8 Vertailevan projektin tutkijat ao. maissa ovat Leopold Rosenmayer (Itävalta), Max Kaase ja Hans D. Klingemann (SLT), Alan Marsh ja Mark Abrams (Iso-Britannia) sekä Samuel H. Barnes, Barbara Farah, Ronald Inglehart ja M. Kent Jennings (USA). Käytettyissä on pian myös vastaava sveitsiläinen (David Handley, Henry H. Kerr, Dusan Sidjanski) ja italialainen (Alberto Marradi, Giacomo Sani, Giovanni Sartori) tutkimusaineisto.